

Fatih SAKALLI¹

AHMET NAİM ÇILADIR'IN ÖYKÜLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Özet

Ahmet Naim Çıladı, Türk edebiyatında maden işçilerinin hayatlarını konu olarak ele alan ilk yazardır. Hikâyelerinde Zonguldak ve çevresinde hayatlarını sürdüren insanların yaşantılarına yer verir. Kuduz Düğünü (1968) adlı kitabında toplanan hikâyeleri, birkaç hikâyenin eklenmesiyle 2009 yılında Ateşnefes adıyla tekrar yayımlanır. Bu makalede Ahmet Naim Çıladı'nın hayatı, eserleri ve sanat anlayışından söz edildikten sonra öykücülüğü başlığı altında Ateşnefes adlı kitapta toplanan on iki öyküsü; içerik, bakış açısı ve anlatıcı, dil ve üslup başlıkları altında ele alınacaktır. Sonuç bölümünde ise Ahmet Naim'in Türk öykücülüğündeki yeri hakkında bir yargıya varılmaya çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Ahmet Naim Çıladı, Öykü, İnceleme, Ateşnefes

AN ANALYSIS ON THE STORIES OF AHMET NAİM ÇILADIR

Abstract

Ahmet Naim Çıladı is the first author in Turkish literature to deal with lives of mine workers as a theme. He uses the lives of people who live in Zonguldak in his stories. The stories compiled in the book called *Kuduz Düğünü* (1968), together with added stories, was published in 2009 with the title *Ateşnefes*. In this study, after speaking of the author's life, his works and artistic approach, the twelve stories compiled in the book *Ateşnefes* are going to be examined about content, point of view, narration and stylistic under the title "his storywriting". As fort he conclusion chapter it is intended to conclude the point of Ahmet Naim Çıladı in Turkish storywriting.

Key words: Ahmet Naim Çıladı, Story, Analysis, Ateşnefes.

¹ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, fsakalli@gazi.edu.tr

Giriş

Ahmet Naim Çıladır, 1904 yılında İstanbul'da doğdu. İlkokulu, Eyüp Sultan Reşadiye İlkokulu'nda liseyi Konya Sultanisi'nde okudu. Kendi çabasıyla Fransızca öğrendi. Askerlik görevini yaptıktan sonra Zonguldak Ticaret Odası'nda ve Ereğli Kömürleri İşletmesi'nde uzun yıllar çalıştı. Bu işletmenin istatistik şefi iken 1957'de emekliye ayrıldı. Öyküleri 1935 – 1944 yılları arasında Yedigün, Yurt ve Dünya, Doğu, Yeni Adım gibi dergilerde yayımlandı. “Kanca Ahmet” lakabıyla Zonguldak ve çevresinde tanındı. Edebiyatımızda, Zonguldak Kömür Havzası işçilerinin yaşamlarını sergileyen ilk öyküleri yazan kişidir. 24 Nisan 1967'de Zonguldak'ta vefat etti.

Öykü Kitapları: Kuduz Düğünü (1968) Ateşnefes (2009) (Kuduz Düğünü adlı kitabındaki öykülere ilave olarak yeni öykülerin eklenmesiyle oluşturulmuştur.)

Tiyatroları: Uzun Mehmet (1938), Define (1942)

Araştırma, Röportaj, Anı ve İnceleme Kitapları: Zonguldak Kömür Havzası (1934) (İnceleme), Bir Müstemleke Harbinin Tarihi (1937) (İnceleme), Yer Altında Kırk Beş Sene (1937), (Bir Maden İşçisinin Anıları), İkinci Dünya Savaşında Devletler (1945) (İnceleme), Bir Yudum Soluk (1981) (Maden İşçilerinin Ocak İçİ Yaşantıları)

Sanat Anlayışı

Ahmet Naim için Türk edebiyatında madencilerin yaşantılarını, hikâyeleştiren ilk yazardır tanımlaması yapılabilir. Doğan Şadilloğlu'nun kendisiyle yaptığı röportajda bu durumu şöyle ifade eder: “Ben toprak ve yeraltı insanlarını iyi tanırım, özellikle yeraltı insanlarını. Çalışma koşullarını, yaşantılarını öz hayatım gibi bilirim. Onun için yıllar önce belli başlı sanat dergilerine yazdığım hikâyelerde köy, tarla, ağa saltanatı ve yeraltı konuları işlenmiştir. Diyebilirim ki Türk hikâyeciliğine gerçek niteliğiyle maden hikâyelerini sokan ilk yazarım.” (Naim, 1968: 79 -81) Naim, röportajın devamında ise beğendiği şair ve yazarları şöyle sıralar: “Şairler, Nâzım Hikmet, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Oktay Rıfat, Behçet Necatigil; hikâyeciler, Sabahattin Ali, Mehmet Seyda, Kemal Bilbaşar, yenilerden Adnan Özyalçın. Romancılar, Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Kemal Tahir.” (Naim, 1968: 79 -81) Ahmet Naim'in öykülerinde maden işçilerinin yaşantılarının yanı sıra, aşk, sevgi, arkadaşlık, fedakârlık, talih gibi konulara da değinilir. Ölüm ise onun hikâyelerinde sıkça karşımıza çıkan bir olgudur. Yöre insanının yaşama şartlarının, inançlarının, tutkularının neticesinde meydana gelen ölüm vakaları, yörenin bir gerçeğidir. Hürriyet Yaşar da yazısında bu husustan söz eder: “Öteki öykülerde de sevgi, dostluk ve özveri konu ediliyor. Kısmet Piyangosu hariç. Kısmet Piyangosu ise yatacak yeri bile olmayan beş parasız bir adamın, bir deste kâğıt para bulduktan sonra onları daha karnını bile doyuramadan yitirişinin gerilimli öyküsü. Gerilimi, Ahmet Naim romanda da öykülerde de çok iyi kullanmış. Ölüm ise öykülerin tümünde ve romanda etkisini duyuruyor. Ama bir ölüm sevgisi değil verilmek istenen. Yörenin kaçınılmaz olgusu ölümdür bu. Mehmet Seyda, bu konuda şöyle diyor: Ahmet Naim'in hikâyelerinde ölüm temasının ağır bastığını görürüz. Bu son derece doğal durum, yaşadığı çevrenin havasından, suyundan gelmektedir adeta. Maden ocaklarındaki su baskınları, göçükler, işçilerin ateşnefes dedikleri grizu patlamaları, yeraltında yaşayanların gündelik ölüm nedenlerindedir...” (Yaşar, 1992: 35) Ahmet Naim, gerçekçi bir yazardır. Hikâyelerinde gördüğü, işittiği, tanık olduğu olaylara yer verir. Yaşadığı muhitin insanları, onların yaşam şartları, inançları, gelenek ve görenekleri hikâyelerinin kurgusunu oluşturur. Onun hikâyeleri, Maupassant tarzı kaleme alınmış olay

hikâyeleri olarak nitelendirilebilir. Ahmet Köksal, bu durumu şöyle anlatır. “Ahmet Naim’in hikâyeleri, kendi yaşantısı, çevresindeki olaylar ve gözlemleriyle çok yakından ilgilidir. Bazı hikâyelerinde Anadolu’daki kapalı çevrenin asılsız göreneklerini, boş inançlarını kaba baskısını etkili, yalın bir dille karşımıza çıkarır... Ahmet Naim yaşadığı çevrede ilginç bulduğu olayları ve yaşama durumlarını belli bir konu çerçevesinde yansıtmasıyla klasik bir hikâye anlayışını sürdürüyor. Hikâyeleri belirli bir çevreyi, onun geleneklerinin, inançlarının, sert yaşama koşullarının baskısı altındaki insanlarını en dramatik bir kesimde yakalayıp ortaya çıkarmakla ilgimizi çekmektedir. Acı ve sert yaşama durumlarını olanca yalınlığıyla saptayışı bu hikâyelere belgesel bir nitelik de eklemektedir... Hikâyelerinde çoğunlukla ölüm temasıyla karşılaşmamız yazarın içinde bulunduğu çevrenin, ağır yaşama koşullarının pek doğal bir sonucu sayılmalıdır.” (Köksal, 1968: 40 -41) Zonguldak yöresinin insanları ve bunların zorlu yaşam koşulları, hayatını güç şartlar altında kazanmış olan Ahmet Naim’in eserlerinin malzemesi durumundadır. O, toplum meselelerine duyarlı bir yazar kimliğiyle karşımıza çıkar. Dünya edebiyatında Balzac, bizim edebiyatımızda ise Sabahattin Ali beğendiği yazarlar arasındadır. Toplumcu çizgide eserler vermesinde bu yazarların etkisinden söz edilebilir. Bu hususta Adnan Özyalçın’ın tespitlerinin doğruluğu açıkça görülür: “Yaşamını güç koşullar altında birçok acılara göğüs gererek geçiren bu emekçi yazarımız, aynı koşullar altında yaşamlarını sürdüren maden emekçilerinin çileli yaşamını toplumcu bir görüşle öykülerinde yansıttı. Maden emekçilerinin yeraltı yaşamı, sorunları ve gerçekleriyle bütün çıplaklığı ile edebiyatımızda ilk kez Ahmet Naim’in kalemıyla yer almıştır. Ahmet Naim, öykülerinde, yalnız maden emekçilerini anlatmakla kalmadı, Zonguldak yöresini, bu yörenin köylü tiplerini, yöresel töre ve kör inançları ele alan öyküler de yazdı. Toprak-ağa-köylü çelişkisini gerçekçi bir anlatımla gözler önüne serdi. Anlattığı köyler madencilerin yaşadığı yerlerdi... Etkilendiği ilk yazarın Balzac oluşu, beğendiği yazarlar arasında Sabahattin Ali ile Nâzım Hikmet’in bulunuşu onun gerçekçi görünüşündeki sağlamlığın nerelerden kaynaklandığını gösterir. Son okudukları arasında Sartre ile Kafka’nın olması, genç yazarları izlemesi ve onlardan umutla söz etmesi edebiyatta gelişmeye ne kadar açık bir yazar olduğunun göstergesidir.” (Özyalçın, 1998: 16) Hamit Kalyoncu, Ateşnefes kitabının yayımlanması üzerine kaleme aldığı yazısında Ahmet Naim’le ilgili şu bilgilere yer verir: “1972 yılında Zonguldak’ta başını Mehmet Yılmaz’ın çektiği bir grup şiir ve edebiyat sevdalısı “Çığ” adıyla ne yazık ki üç sayı çıkabilen bir dergi çıkarır. Bu derginin 3. sayısı ise Ahmet Naim Çıladır Dosyası olarak çıkar. Bu sayıdaki yazısında İrfan Yalçın, Ahmet Naim’i ve sanatını şöyle yorumlar: Ahmet Naim, kendi kendini yetiştirmiş, Zonguldak’ın dar koşulları içinde bile, Türkiye ölçüsünde bir üne erişebilmiştir. Kömür ocaklarında da çalışan Ahmet Naim, ocağı, kömürü, yer altı işçisinin dramını çok iyi bilir. Bunu onun hikâyelerini okuyunca hemen anlıyoruz. O, Türk hikâyesinde ilk olarak yeraltı işçisini ele alan, bu işçinin serüvenini yazan kişidir. Mehmet Ergün ise Çığ’ın yine 3. sayısında Ahmet Naim’in kendi yöresini yansıtan özelliğinin yanında kendi özgün sanatçılığını da vurgular: Ahmet Naim için söylenecek ilk söz onun hayat mektebinden yetişme bir öykücü olduğudur. Bir yörenin öykücüsüdür her şeyden önce. Konu olarak çok yakından tanıdığı, hatta üzerinde tarihi ve ekonomik araştırmalar yaptığı bir yöreyi, inanış, yaşayış ve geleneksel yapısıyla somut, sıcak bir yöreyi seçmiştir: Zonguldak yöresini. Ahmet Naim, giderek artan bir ustalık içerisinde hep aynı yöreyi ve hep aynı yörenin insanını kendi kendini tekrarlamadan verebilmiş bir sanatçısıdır.” (Kalyoncu, 2009: 2) Gürdal Özçakır, “Madenci Edebiyatında Simge İsim: Ahmet Naim Çıladır” adlı yazısında Çıladır’la ilgili şunları dile getirir: “Makalemizi Kemal Anadol’un şu tespitleri ile nihayetlendirelim: Kazmacısı, domuzdamcısı, lağımcısı ile Ahmet Naim’e kadar Türk edebiyatında iş kazası, göçük, grizu yoktur. Yerin altından çıkartılan

cesetleri, saniyede yıkılan umutları, çıkıp giden canları, dağılan aileleri bize o tanıtmıştır. Bu zengin gözlemler, usta bir anlatımla birleşince yazınımız ilk işçi öykülerine tanık olmuş, özgün bir hikâyeciyeye kavuşmuştur. Ahmet Naim, kuşkusuz yereldir. Çünkü ekmek parasını Zonguldak'ta kazanmış, başı burada belaya girmiş, acı ve tatlıyı bu kentte yaşamıştır. Birikiminde, deneyiminde, gözlemlerinde, insan ilişkilerinde hep Zonguldak ve Zonguldaklılar vardır. Ahmet Naim, ulusaldır. Çünkü ulusal yazınımızda ilklere imza atmıştır. Yukarıda söylediğimiz gibi edebiyatımızda ilk işçi öykülerini o sokmuş, Zonguldak maden işçilerini, kıvırcıkları, Lazları, başçavuşları, mühendisleri ülkeye o tanıtmıştır. Abartmadan söylüyorum, Ahmet Naim evrenseldir. Çünkü öykülerinde sınıf çelişkileri, emekçilerin yaşam biçimi, alışkanlıkları, acıları ve az da olsa umutları vardır. Bunların hepsi evrenseldir. Somut bir örnek vereyim. Alın Çıladır'ın 'Ateşnefes' hikâyesini, çevirin İngilizce ve Fransızcaya oradaki okurlar da bu çarpıcı grizu öyküsünü rahatlıkla okuyacak, okumak bir yana etkilenecek, ürpereceklerdir." (Özçakır, 2012: 5-6)

Öykücülüğü

İçerik

1. Batıl İnançların İnsan Hayatı Üzerindeki Olumsuz Etkilerini İşleyen Hikâyeler

Ahmet Naim Çıladır'ın iki hikâyesinde batıl inançların insan hayatı üzerindeki olumsuz etkileri üzerinde durulur. *Kuduz Düğünü* ve *Cinci Mustafa* adlı hikâyeleri bu meseleyi ele alır. Olayları batıl inançlara bağlayan ve böyle çözmeye çalışan yöre halkının, bu durumu hayatlarını kaybederek ödemesi anlatılmaya çalışılır.

Kuduz Düğünü adlı hikâyede Demirci Kasım Ustanın oğlu ile Kaşıkçı Rasim Ağa'nın oğlunu köpek ısırır. Çocuklar köpeği öldürürler. Fakat kuduza benzediğini belirtirler. Demirci Kasım Usta, oğlu için köpeğin dişlediği yeri çakıyla oyar. Sonra da oyulan yeri kızgın demirle dağlar. Kendisine ne yaptığını soran Kaşıkçı Rasim Ağa'ya durumu anlatır. Kaşıkçı Rasim Ağa, çocuğa yazık ettiğini kuduz düğünü ile bu durumun düzeltilebileceğini belirtir. Demirci Kasım Usta, Rasim Ağa'yı çocuğunu İstanbul'a götürmesi hususunda uyarır. Parası olsa kendisinin de öyle yapacağını belirtir. Fakat Kaşıkçı Rasim Ağa, onu dinlemez. Harman yerinde küçük Kaşıkçıoğlu için üç gece Kuduz Düğünü yapılır. Palgurtçu İlyas Dayı bu düğünde gerekli işlemleri yapması için tutulmuştur. Bu tören sonuç vermez ve kırk gün sonra küçük Kaşıkçıoğlu kudurur. Hastalığın dördüncü günü Rasim Ağa, Kasım Ustanın demirci dükkânına gider. Kasım Usta, Rasim Ağaya geç kaldığını, kendisinin hanımının boynundaki altınları bozdurarak hanımını ve oğlunu İstanbul'a gönderdiğini söyler. Oradan yanına gittiği İlyas Dayı ise çocuğun acı çekmeden ölmesi için üzerine su dökmelerini tavsiye eder. Rasim Ağa damın üstüne çıkarak oğlunun üstüne su döker. Ertesi gün yine aynı işlemi yapmak için damın üstündeki odaya çıkar. Oğlunun üstüne suları serpince oğlu çenesinden salyalar akıtarak kollarını kemirmeye başlar. Gördüğü manzaranın dehşetine dayanamayan Rasim Ağa'nın başı döner, gözleri kararır ve önüne çömeldiği boşluktan aşağı yuvarlanır. Küçük çocuk önüne düşen babasının üstüne atılır, dişleriyle babasının yanaklarını, burnunu kemirmeye başlar ama Rasim Ağa tepkisizdir. Çünkü damdan düşmeden önce kalbi durmuş ve ölmüştür.

Cinci Mustafa adlı hikâyede köy halkı, Mustafa'dan cinci olduğu için çekinir. Mustafa, her ne kadar köylüye 'Ben cinci falan değilim, tövbe' dese de inandıramaz. Köylüye göre Mustafa'ya gelene kadarki bütün cinciler normal bir ölümle ölmemişlerdir. Köylü, bu ölümleri cincilerin büyü için başlarına topladıkları kötü cinlerin hışmına uğradıklarına bağlar. Mustafa'ya

uzun yıllar köylünün her işine koşan annesi bakar. Annesi ölünce Mustafa yalnız kalır. Bayındırlığın Tamirat ekibinde çalışmaya başlar. İki kilometrelik yolun bakımından sorumlu tutulur. Köylü, şimdiye kadar gelmiş geçmiş cincilerin hepsinden daha çok Mustafa'dan çekinir. Çünkü onun gizli büyü yapan, sanatını gizliden gizliye kullanan bir cinci olduğuna inanırlar. Köylünün Mustafa'ya karşı asıl düşmanlığı ona zorla kabul ettirmek istedikleri cinciliği, onun kılına bile dokundurmak istememesinden kaynaklanır. Mustafa birgün çalışırken civardaki çiftlik sahiplerinin en varlıklarından Ferhat Ağa gelir. Onu çiftliğe götürür. Avlunun ortasında yatan ineği görür. İneğin sabah dere kenarında sırtını sevdiği inek olduğunu fark eder. Ferhat Ağa, ineğin hastalığını sabah Mustafa'nın onu sevmesine bağlar. Ve Mustafa'dan ineği iyileştirmesini bekler. İneği kesmeye karar verdiklerinde Mustafa onları durdurur. Tam o sırada inek boğuk bir ses çıkararak kuyruğunu titreterek kaskatı kesilir ve ölür. Bunun üzerine Ferhat Ağa ve adamları Mustafa'yı sopalarla dövmeye başlar. Mustafa kanlar içinde kalır. Bu manzarayı gören sığırtmaç dayanamaz ve İneği otlatırken daldığını, döndüğünde bileği kalınlığında bir yılanın ineği memelerinden emdiğini, gördüğünü itiraf eder. Fakat iş işten geçmiştir çünkü Mustafa, aldığı sopa darbeleriyle çoktan ölmüştür.

2. Maden İşçilerinin Hazin Sonlarının Anlatıldığı Hikâyeler

Ahmet Naim'in üç hikâyesinde ise ekmek paralarını yerin yüzlerce metre altında kazanmak zorunda olan maden işçilerinin hazin sonu işlenir. *Yoklama*, *Ateşnefes* ve *Arkadaş Sevgisi* adlı hikâyeleri bu meseleyi ele alır. Bu işçilerin zorlu çalışma şartları, ailelerine / birbirlerine olan bağlılıkları ve sevgileri ile sonu ölümle biten acı hayatları üzerinde durulur.

Yoklama adlı hikâyede Alacalı Ali, Armutlu ocağında işçidir. Altı baş ailenin geçimini madende çalışarak sağlar. Köyde karısının doğumda güçlük çektiği ile ilgili haber gelir. Ali, ekmek çetelesini yüzde otuz eksikliğine kırdırarak kumpanya bakkalından parayı bulur ve doktor getirtir. Fakat doktor, doğumun zor olduğunu ve hastayı şehre hastaneye götürmek gerektiğini belirtir. Bunun için de para gerekir. Bu arada sıra çavuşu zorlu bir işten ve işin parasının peşin olduğundan söz eder. Ali, bu işi yapmayı karısının durumu için kabul eder. Gece vardiyasında ocakta göçük olur. İşçiler, sular altında kalırlar. Ali'nin elinde tuttuğu bir lağım burgusunun karnından girip sırtından çıktığını görürler. Ertesi gün sabah yoklamasında işbaşı, gece postasında çalışanların künyelerini okur. Ali ile beraber Satılmış'ın, Recep'in, İsmail'in, Şeremet'in olmadığı anlaşılır.

Ateşnefes adlı hikâyede Tayyip Çavuş ve Nebooğlu Ahmet Çavuş, otuz sekiz – kırk yıldır madencilik yaparlar. Nebooğlu, Tayyip Çavuş'a, "Kıvırcık" Tayyip Çavuş da ona "Hemsici" diye hitap eder. Nebooğlu, göçük ustası diye nam salmıştır. Yeraltının bu emekçileri, ölümle arkadaşlık ede ede ölümü kanıksamışlardır. Birbirlerine ateşnefesin bir gün kendi başlarını da yiyeceğini belirterek takılırlar. Tayyip Çavuş, dehlizlerden gelen her seste daha önce göçükte kalarak ölen işçileri hatırlar. Bu sırada göçük olur. Eğer göçük olmadan ateşnefes kütleyecek olsa ocağı bir anda kaplayacak alev denizinin yüzlerce işçinin başını yiyeceğini bilen Tayyip Çavuş, ateşnefesle ocak arasına aşılmaz bir duvar sokarak tehlikeyi önler. Böylece Tayyip Çavuş, bilerek yaptığı göçüğün içinde kalarak kendini harcar ama birçok kişiyi kurtarır. Kazanın dördüncü günü akşamı göçük açıldığı zaman Nebooğlu büyük bir sarsıntı geçirir. Göçüğün ateşnefes patlayan yerinde Tayyip Çavuş daha doğrusu Tayyip Çavuşun ölüsü bulunamamıştır. Göçük temizlenip ortalığın perişanlığı giderilince yan duvarlara, islim borularına kararmış et parçalarının sıvanmış olduğu görülür. Nebooğlu, Tayyip Çavuşla, ocağa girmeden önceki şakalaşmalarını hatırlar. Onun "Öylesem nalinlerim miras kalır sana."

cümlesini düşünür. Tayyip Çavuşun cümlesinde belirttiği gibi bir islim borusunun içine tıkanmış tek nalını Nebooğlu'na kalan tek mirastır. Gözyaşlarını tutamaz. Aradan uzun yıllar geçtiği hâlde Nebooğlu, o eski anıyı, kafasından ve yüreğinden bir türlü silemez.

Arkadaş Sevgisi adlı hikâyede Kazmacı Şeremet ile Lağımçı Hamit yerin yedi yüz metre altında dövüşürler. Tonyalı Halim Çavuşun oraya gelmesiyle kavga kesilir. Altmış beş yıllık ömrünün elli yılını bu yer altı kuyularında geçiren Halim Çavuş, daha sonra her ikisinin de yaralarını sarar. İki delikanlı farklı istikamete uzaklaşırlar. Şeremet kulübeden girince kavganın konusu olan Pamuk Kız çılgılığı basar. Şeremet, ona olanları anlatır. Şeremet, akşam, Hamit'in su iskandili yapacağı bacada beklemeye başlar. Bu sırada, Hamit'in kahpelik yaparak karısını ayartmaya çalıştığını düşünür fakat bundan emin değildir. O esnada Halim Çavuş gelir ve iskandil duvarını muayene eder. Orada umulduğundan fazla su bulunduğunu belirtir ve uzaklaşır. Şeremet, bunları işitir. Beş yıl önce Hamit'in enkaz yığını arasından kendisini kurtardığını hatırlar. Pamuk Kız, Hamit'in kulübesine gelir. Şeremet'in kendisini öldürmek üzere madene gittiğini belirtir. Hamit'e onu sevdiğini söyler. Hamit, Şeremet'i kendisini öldürtmek üzere madene Pamuk Kızın gönderdiğini anlar. Pamuk Kız, Hamit'i sevdiği için bu planı yaptığını itiraf eder. Pamuk Kıza gitmesini söyler. Pamuk Kızın arkasından kendisine yaklaştığı sırada, Hamit, dışarıdaki işçilerin 'Göçük Var' seslerini işitir. Gitmemesi için yalvaran Pamuk Kızı kulübedeki tahta sedirin üstüne iter. Koşarak madene gider. On dakika sonra nefesliğin ağzından içeri girer. Kuyunun dibinde yanmakta olan bir ışık görür. 'Şeremet Şeremet' diye seslenir. Işık olan yerde Şeremet'i yaralı halde bulur. Bir lağım burgusunun Şeremet'in karnının sağ kısmından girip sol kalçasının hizasından çıktığını görür. Şeremet, son defa da olsa dışarısını görmek istediğini belirtir. Hamit, ölmek üzere olan arkadaşını dışarı çıkarmak isterken ayağı takılır ve sivri bir murcun üzerine düşer. Kalın demir parçası midesini patlatır. Hamit, son enerjisini de toplayarak nefesliğin dışına gelir. Arkadaşını sırtından indirir yere yatırır, kendisi de onun yanına devrilir. Hamit, Şeremet'in konuşmalarından pusu kurmak için beklemediğini bilakis kendisi için Şeremet'in canını tehlikeye attığını öğrenir. Şeremet, Hamit'e Pamuk Kızla aralarında bir şey olup olmadığını sorar. Hamit, 'Anamın başı için hepsi yalan' der. Şeremet'in aldığı cevapla gözlerinin içi güler. Birbirlerini kucaklarlar. Sabaha dört saat kala Şeremet, ondan yarım saat sonra da Hamit ölür. Öldüklerinde her ikisinin göz bebekleri de dostluk vefasının bir sembolü olarak birbirine gülmemektedir.

3. Gözlem ve Gündelik Yaşamın İzlerini Taşıyan Hikâyeler

Ahmet Naim'in yedi hikâyesi ise gözlemlerinin ve yöre halkının gündelik hayatının izlerini taşır. *Kolcu Şaban*, *Bismillah*, *İkramiye*, *Kısmet Piyangosu*, *Tuluatçı*, *Sırat Köprüsü*, *Kümüük Avrat* adlı hikâyelerde; aşk, hürriyet, kurnazlık, fedakârlık, talih ve talihsizlik, memur hayatı gibi kavramların ön plana çıktığı görülür.

Kolcu Şaban adlı hikâyede Kolcu Şaban'ın, Ayıngacı (Kaçakçı) Mahmut'u vurduğu gün kasaba birbirine girer. Bu küçük Anadolu Kasabası için bu durum olağanüstü bir durumdur. Kolcuların şahı Şaban ile kaçakçıların şahı Mahmut'un karşılıklı meydan okumaları, Mahmut'un ölümüyle sonuçlanır. Olay kasaba halkını üçe böler. Bir yanda reji memurları, kolcular ve köylü ile reji arasında komisyonculuk yapan esnaf, öbür yanda rejinin hışmına uğrayan tütüncü köylü ile ayıngacılar. Üçüncü yanda ise etliye sütlüye karışmayan neme gerekçiler bulunur. Bu olay karşısında herkes bir şey söyler. Öğlene doğru Mahmut'un cenazesini getirirler. Bu sırada Mahmut'un anası feryat figan etmeye başlar. Kolcu Şaban'a beddualar ve hakaretler eder. Ayıngacı Mahmut'un ölümü Şaban ile ikinci kolcu Kamil'in

arasını açar. Bu olay neticesinde verilen ikramiyenin aslan payını Şaban aldığı için Kamil, Şaban'a diş biler. Ayıngacı Çolak Ali'nin rakibi Kel Murat, Kamil'e; Kolcu Şaban ile Çolak Ali'nin önemli bir miktarda kaçak tütün geçireceklerini haber verir. Sessiz ve rüzgârsız bir yaz gecesi, Kamil, Şaban'ı ve Çolak Ali'yi kaçakçılık esnasında yakalar, teslim olun der. Şaban, Kamil'i sesinden tanır ve kaçır. Kamil, peşinden koşar. Şaban, ateş etme teslim oluyorum diyerek Kamil'i kandırır, durduğu sırada onu göğsünden vurur ve öldürür. Fakat kendisi de sol kolundan yaralanır. Bu sırada Kamil'in ceplerini yoklayan Çolak Ali'yi de öldürür. Gün doğmadan Kolcu Şaban, kağındaki iki ceset ile kasabaya ulaşır. Reji dairesinin önüne gelirler. Cerrah Onanis Bey çağrılır ve Kolcu Şaban'ın kolunu sarmaya başlar. Bu sırada Kamil, olayı değiştirerek kalabalığa anlatır. Kendilerine ihbar geldiğini Kolcu Kamil ile gittiklerini fakat Çolak Ali'nin onu; kendisinin de Çolak Ali'yi vurduğunu belirtir. Reji memurunun Şaban'ın emsalsiz adam olduğunu ifade eden cümleleri ile hikâye son bulur.

Bismillah adlı hikâye kahraman anlatıcının bakış açısıyla aktarılır. Hikâye kahramanı hapishaneye girdiği andan itibaren hürriyet denen kutsal kavramın içinde doldurulmaz bir boşluk yaratarak gittiğini belirtir. Koğuştaki yüz kişiden fazla kişinin olduğunu ifade eder. Buraya daha öncede bir hayır kurumunun hükümlülere gönderdiği yiyecekleri dağıtmak için geldiğini fakat şimdi akıbetini bilmeyen bir tutuklu olarak burada bulunduğunu söyler. Daha sonra hapishanedeki izlenimlerini paylaşır. Deli mahkûm Oruç'un hikâyesini anlatır. Günler uzadıkça cezaevinin gereklerine uymaya başladıklarını vurgular. Çorapçı Ahmet Efendi, Çerkeşli, Çingene Şaban, Çingene Mehmet Efendi gibi hükümlülerden söz eder. Çerkeşli adlı hükümlünün öldüğü gün çok üzüldüklerini, aynı gün Çerkeşli başka bir hükümlünün hapishaneye getirildiğini belirtir. Hikâye, anlatıcının hapishaneye girdiği andan itibaren yaşadıkları, gözlemleri, duygu ve düşünceleri üzerine kurgulanmış belgesel bir nitelik taşır.

İkramiye adlı hikâyede Haşim Efendi, devletin on ikinci derecesinden maaş alan kısa boylu, zayıf, sevimli yüzlü bir ihtiyardır. Arkadaşları arasında hukukçu lakabıyla tanınır. Mümeyyizin gazetede okuduğu ikramiye haberiyle bütün memurlar gibi o da sevinir. Arkadaşlarının durumu ile kendi durumunu kıyaslar. Kendisini, uzakta yakında bir dikili ağacı olmayan; eşi, kaynanası, biri erkek ikisi kız olmak üzere üç çocuğu bulunan, dolayısıyla beş boğaza bakan bir memur olarak tanımlar. İkramiye haberini evdekilerle paylaşınca ev ahali isteklerini sıralamaya başlar. Evlendiği günden beri yıldızının barışmadığı kaynanası da bunlar arasındadır. Haşim Efendi, alacağı elli sekiz lira ikramiye ve elli sekiz lira maaşının toplamı olan yüz on altı lirayı aile fertlerine vermeyi, bu para ile ev kirasını, kasabın, bakkalın, sebzececinin hesabını gördükten sonra istediklerini yapmalarını teklif eder. Kendi üstünün başının döküldüğünü, insaf etmeleri gerektiğini ifade etse de aile bireylerine dinletemez. Eşi, ikramiye ile alınacak en acil ve zaruri şeyleri sıralar. Haşim Efendi, daire mutemedinin ödediği eli sekiz lira altmış üç kuruşu sevinçle alır. Bu sırada hademe Mahmut Ağa, Haşim Efendi'ye kızının geldiğini haber verir. Kızı, anneannesinin rahatsızlandığını haber verir. Haşim Efendi, eve gelince iki doktora sekiz lira verir. Daha sonra da kaynanasının vefatı nedeniyle kalan parayı da onun vasiyeti üzerine yeni tabuta ve içine döşenen pamuklara öder. Cenaze eşinin isteklerine göre kaldırılır. Cenazeden sonra Haşim Efendi, ceplerine baktığında almış olduğu elli sekiz lira altmış üç kuruş ikramiyeden sadece altmış üç kuruş kaldığını görür. Kaynanasının, "Gözlerimi kapasam da sana rahat yüzü göstermeyeceğim." cümlelerini hatırlar ve hızlı adımlarla oradan uzaklaşır.

Kismet Piyangosu adlı hikâyede kahramanın ismi verilmez. Hikâyenin kahramanı, annesinden, kız kardeşinden ve nişanlısından sonra babasını da kaybetmiştir. İntihar etmeyi

düşünür. Gözlerini bir hastanenin koğuşunda açar. Sokağa çıkar. İlk rastladığı bir sokak fenerinin altına kadar yürür. Burada bir süre dinlendikten sonra yürümeye devam eder. Saçı sakalı, kılık kıyafeti perişandır. Bir hendekte yatmaya hazırlanırken bir paket fark eder. Bu paketi tren yolcularından birisinin attığını ve içinde kahvaltı artığı olabileceğini düşünerek sevinir. Fakat paketi eline alınca bunun bir kitap olduğunu zanneder. Paketi kafasının altına alarak uyur. Sabah uyandığında paketin içinde paralar olduğunu fark eder ve çok sevinir. Ayağa fırlar. Para banknotlarını ceplerine yerleştirir. Patika bir yoldan yürümeye devam eder. Çevresinde gördükleri hakkında kendince yorumlar yapar. Öğleye doğru şehre gelir. Kalabalık caddelerde vitrinlere bakarak yürümeye devam ederken bir lokanta görür. Lokantaya girmeden önce kılık kıyafetini değiştirmesi gerektiğini düşünür. Lokantanın karşısında hazır elbise satan bir mağaza görür. İçeri girer, gelişigüzel gömlek, kravat, ayakkabı seçer, deste arasından bir yüz liralık seçerek tezgâhtara uzatır. Paranın üstü gecikir. Üstü kalsın diyerek kapıya yöneldiği vakit kapıda ihtiyar kasadar ve bir polis tarafından engellenir. Polis memuru onu omzundan kavrar ve karakola götürür. Banknot desteleri masaya sıralanır. Komiser paraları nereden bulunduğunu sorar. Hikâyeyi kısaca anlatır. Polisler onu, kolundan tutarak yandaki odaya götürürler. Talihin kendisiyle alay ettiğini düşünür. Paraları araştırırlar. Mağazaya verdiği dışında hepsinin gerçek olduğunu anlarlar. Müdürlüğün bütün merkezlere çalıntı ya da kayıp para olup olmadığını sordurduğunu fakat bir cevap alınmadığını söylerler. Komiser gümüş bir ellilik vererek onu serbest bırakır. Elindeki ellilik ile kırk sekiz saatir aç olan karnını doyurmak için kebağcı dükkânına doğru yürür.

Tuluatçı adlı hikâyede tiyatro kapısındaki ilan tahtasında “ünlü trajedi sanatçısı” diye adı reklam edilen Aktör İbrahim, o gece Kont Bonifas rolünü oynar. Sahne başarıyla sona erince bir perdelik kahkahalı komedi başlar. Gene istek üzerine yine “Uşağın Âşık Oluşu” adlı oyun oynanır. İbrahim, oyundan sonra sarı kızla yeniden göz göze gelir. İbrahim, ertesi akşam ise Hamlet rolünü oynar. Sarı kızın kimliğini dükkâncıdan sorar. Sarı kızın kasabanın en zengin eşrafından Demirtaş Bey’in kızı Ayfer olduğunu, ortaokulu bu yıl bitirdiğini öğrenir. Komik Salih vasıtasıyla kıza mektup gönderir. Mektubun cevabını da yine o getirir. İbrahim’in baş başa konuşma önerisine karşı genç kız, mektubunda İbrahim’e ilgisinin karşılıksız olmadığını fakat ailesinin tutuculuğundan davranışlarının sıkı bir denetim altında olduğunu ifade eder. Tiyatronun geliri azalınca bu ilçeden sonraki konak yerine hareket kararlaştırılır fakat Aktör İbrahim bu kasabada kalma kararı alır. Tiyatro kumpanyası gittikten bir hafta sonra İbrahim’in Demirtaş Bey’in kızına abayı yaktığını bütün kasabalı duyar. İbrahim tehditler almaya başlar ve parasız kalır. Bu sürede İbrahim, sevgilisi ile baş başa kalma fırsatı bulamaz. Ayfer, bir çocukla haber gönderir, akşam evlerinin önündeki kavak ağacının dibinde bekleyeceğini belirtir. İbrahim, oraya gittiğinde kasabanın gençleri etrafını çevirirler. Sopalar ve usturpalarla İbrahim’in kafasına yüzüne vurmaya başlarlar. Ertesi gün bütün kasaba bu kötek olayını duyar. Kötek olayına kasabada sadece Ayfer ile fotoğrafçı Saim üzülür. İbrahim, bu dayak nedeniyle bir ay yataktan çıkamaz. Çıktığı zaman da Ayfer’in kendisine döven eşrafzadelerden biri ile evlendiğini duyar. Bu arada kasabaya yeni fotoğrafçı gelir. Kasabalı Saim’i, boykot ederek işlerini yeni fotoğrafçıya yaptırır. Kasabada Saim ve İbrahim için zor günler başlar. Bir akşam ikisinin kaldığı kulübenin kapısı vurulur. Gelen Ayfer’dir ve İbrahim’den bir dilekte bulunacağını belirtir. İbrahim’in hayatından endişe ettiğini söyler ve kasabadan gitmesini ister. Bir süre konuşurlar. Ayfer, bazı toplumsal koşulların insanın istediği gibi davranmasına engel olduğunu belirtir. İbrahim de en kısa zamanda kasabadan gideceğini söyler ve Ayfer’in kendisine gitmesi için verdiği parayı reddeder. İbrahim bir süre sonra kasaba hastanesinin

koğuşuna yatırılır ve burada yedi ay kalır. Bu süreçte onu ziyaret eden tek kişi Saim'dir. Saim, birgün İbrahim'e arkadaşlarının kasabaya geleceği müjdesini verir. Doktorun taburcu olmasına izin vermemesine rağmen İbrahim, hastaneden kaçır ve "Bedii Temaşa Kumpanyası"ndaki arkadaşlarını karşılar. İbrahim'i bu hâlde gören arkadaşları şaşırırlar. Akşamki oyun için hazırlıkları yaparlar ve başrolü de İbrahim'e verirler. Ayfer'de eşiyile oyunu seyretmeye gelir. İbrahim, sahneye çıkar. Kasabalı onun beklediği şekilde bir tepki vermez. İbrahim, başlangıçta sevilen fakat sonradan reddedilen hasta ve içli âşık rolünü oynar. Üçüncü perdedeki rolünü yaparken salonda hıçkırıklar duyulmaya başlar. Yönetmen, İbrahim'e "Benim ne günahım vardı" diyerek yuvarlanmasını söyler. Bu arada İbrahim'in takati de tükenmek üzeredir. İbrahim, "Benim ne günahım vardı, hayatımı zehirledin?" diyerek yere yıkılır. Hıçkırıklar arasında korkunç bir alkış tufanı kopar ve perde kapanır. Ölüm sahnesi gerçek olmuş ve İbrahim o sahneyle beraber hayata gözlerini yummuştur.

Sırat Köprüsü adlı hikâyede anlatıcı gençlik yıllarında altı yedi ayını, Kayadibi'nin bağrında Sırat gibi bir şöhreti saklamasına rağmen adı vilayet salnamelerinden başka hiçbir yerde geçmeyen Anadolu'nun adsız ve ücra bir köyünde geçirdiğini belirtir. Bu köye bir yaz mevsiminde orman işi için geldiğini bir kamp hayatı yaşadığını ifade eder. Buradaki günlük hayatından söz eder. Sırat'ın dağdan dağa gerili çelik halatlar üzerine sarılan ahşap döşmeden ibaret bir köprü olduğunu vurgular. Uzunluğundan ve altından geçen uçurumdan bahseder. Köylülerden bu sırat köprüsü ile hikâyeler dinler. Köye geldiğinin yirminci günü Uzunkız adını verdiği yılanla karşılaşır. Gurbet gecelerinde kendisine arkadaşlık eden uzun kız bir müddet sonra ölür. Onun ölümünden bir hafta sonra Ümmühan'la karşılaşır. Bu kızın o ana kadar gördüğü kızların en güzeli olduğunu belirtir. Kızın kaçırdığı köpeği beraber aramaya başlarlar. Ümmühan'a gurbetin zor olduğunu söyler ve kendisini yalnız bırakmamasını ister. Ertesi gün Ümmühan, köprünün oraya gelir. Anlatıcı onu öper. Anlatıcı birkaç gün kasabaya gitmeye karar verir. Yolda Ümmühan'a rastlar. Ümmühan ondan kara camlı bir gözlük ister. Anlatıcı, kasabada üç beş gün vakit geçirir. Dönüşte Ümmühan'ın siparişiyle beraber kol saati ve bilezik alır. Dönüşte ayrıldıkları yerde kendisini bekleyen Ümmühan'ı görür. Kasabadan onun için aldığı armağanları verir. Ertesi gün buluşurlar, yemek yerler, günbatımını seyrederek. Anlatıcı, Ümmühan'ı çok sevdiğini itiraf eder. Tam onu öptüğü sırada tüfek sesiyle irkilirler. Anlatıcı, silahıyla kendilerine ateş eden Recep'e ateş eder. Hırsla Ümmühan'ı öpmeye başlar. Sonra Recep'in ölmediğini fark eder. Recep ayılmadan oradan ayrılırlar. Çadıra döndüğünde ağlamaya başlar. Ertesi gün uyandığında Ümmühan ve Recep'in geldiğini görür. Ümmühan'ın hem Recep'i hem de kendisini idare etmeyi düşündüğünü hisseder. Hep beraber yemeklerini alıp Sarıgöçük Yaylası'na giderler. Recep'in köyde olmadığı bir akşam Ümmühan ile buluşurlar. Ümmühan'a birlikte buradan kaçmayı teklif eder. Ümmühan, Recep'in peşlerini bırakmayacağını söyleyerek bunu reddeder. O akşamdan sonra üçü, iki gezinti daha yaparlar. Anlatıcı, Recep'le konuşur. Bir plan yaparlar ve Ümmühan'ı bir tercih yapmaya zorlarlar. Ertesi gün Sırat'a geldiklerinde kavga etmeye başlarlar. Ağaç korkuluk birden kopar. İkisi de boşluğa uçarken parmaklıktan tutarlar. Bu duruma dayanamayan Ümmühan, kendini boşluğa bırakır. Recep, bir hamleyle onu belinden yakalar ama parmaklık ağırlığa dayanamayarak kopar ikisi de uçuruma yuvarlanırlar. Anlatıcı, Ümmühan'ın boşlukta "Beni Unutma" sesini duyar. Bir an kendisini boşluğa bırakmayı düşünür ama yapamaz. Kendinden utanır. Recep'in bu davranışıyla onu daha çok hak ettiğini düşünür ama artık çok geçtir. Ümmühan ve Recep o uçurumdan düşerek ölmüşlerdir.

Kümük Avrat adlı hikâyede Çomakoğlu Hüseyin'in kız kardeşi, Sığırtmaç Ali ile nişanlanır. Bu nişanlanma olayı bütün köyü sevindirir. Hüseyin'in kız kardeşinde gözü olan Filikoğlu Ferhat Ağa, bu nişandan hoşnut değildir. Nişanın ertesi günü Çomakoğlu ailesine haber salar. Onlardan bir şey çıkmayınca bu defa Sığırtmaç Ali'ye bu sevdadan vazgeçmesi için haber gönderir. Ali'den de olumsuz haber alan Ferhat Ağa sinirlenir. Bir plan düşünür. İki akşam sonra Filikoğlu'nun selamlığında oturak âlemi düzenlenir. Kümük Avrat da bu âlemde göbek atıp erkekleri eğlendirir. Burnundaki özürden dolayı insanlar ona Kümük Avrat adını takmıştır. Eğlence de Körefe sazını çalarken Fırleyli de şarkı söyleyerek oynamaya başlar. Fırleyli, Çomakoğlu'nu etkiler. Cümbüş geç vakte kadar sürer. Ertesi gün uykudan gözlerini açan Çomakoğlu Fırleyli'yi, Kümük Avrat da Çolakoğlu'nun hatırlayarak derin bir göğüs geçirirler. Çomakoğlu, Fırleyli'ye abayı yakar. Böylece Ferhat Ağa'nın planı tutar ve kızın ağabeyi kafese girer. Fırleyli, Çomakoğlu ile bir buluşmasında "Ağa, benim senin olmama göz yumacak ama kız kardeşinin nişanını bozup ağaya nikâh edersen" diyerek amacını ortaya koyar. Bu arada Kümük Avrattan bir mektup alan Çolakoğlu, onun mektubunu ve ilgisini de geri çevirir. Bunun üzerine Kümük Avrat bir iki geceyi uykusuz geçirir. Kendine göre planlar yapar. Çolakoğlu, Fırleyli'nin etkisiyle ağanın niyetini Sığırtmaç Ali'ye açınca; Ali âlemlerin nedenini şimdi daha iyi anladığını belirtir. Ertesi gün yavuklusunu da alarak sırta kadem basar. Bunun üzerine Ferhat Ağa, Çomakoğlu'nun Fırleyli'yi görmesini engeller. Çomakoğlu, bu olaydan sonra kendisini içkiye verir. Çevresindekileri birer birer kaybeder. Ondan yüz çevirmeyen bir tek Kümük Avrat kalır. Bir gece Kümük Avrat'ın kapısını çalar. Ondan Fırleyli'yi görebilmesi için yardım etmesini ister. Kümük bir gece Fırleyli'yi çağırır sonra da Çomakoğlu'na haber gönderir. İkisini buluşturur. Çomakoğlu, duygularını Fırleyli'ye anlatır. Fırleyli, orali olmaz. Çomakoğlu'nu aşağılar. Çomakoğlu, Fırleyli'yi bıçaklar ve öldürür. İçeri giren Kümük Avrat, suçu üstlenir. Onu kıskançlık için öldürdüğünü söyleyeceğini belirtir. Çomakoğlu, Kümük Avrat'ı kucaklar öper, sonra sokak kapısını açarak karanlığa karışır. Kümük Avrat, Fırleyli'nin katili sıfatıyla on yıla mahkûm olur. Suçunu soranlara, Çomakoğlu'nun kendisini o günkü gibi sarması halinde bir on yıl daha mahkûmiyet yemeye razı olduğunu söylemek ister.

Kısacası Ahmet Naim, Ateşnefes adlı kitapta yer alan on iki hikâyesinde Zonguldak ile çevresindeki kasaba ve köylerdeki insanların yaşantılarını ele alır. Onların zorlu yaşam şartlarını, inançlarını, olaylar karşısındaki tutumlarını, gördüklerini ve duyduklarını yöresel özellikleri bozmadan kurgular.

Bakış Açısı ve Anlatıcı

Ahmet Naim'in Ateşnefes adlı kitapta toplanan on iki hikâyesinde; yaşanmış ya da gözlemlenmiş olay ve durumlara yer verilir. Onun hikâyelerinde iki tip anlatıcının kullanıldığı görülür: Hâkim Bakış Açısı ve Kahraman Anlatıcının Bakış Açısı

Hâkim bakış açısı ile yazılmış hikâyeleri şunlardır: Kuduz Düğünü, Kolcu Şaban, Yoklama, Ateşnefes, İkramiye, Cinci Mustafa, Kısmet Piyangosu, Arkadaş Sevgisi, Tuluatçı, Kümük Avrat

Aşağıda iki farklı hikâyeden alınan satırlarda da görüleceği gibi Naim, hâkim bakış açısını kullandığı hikâyelerde dışarıdan bir gözlemci olarak yaşanan her şeyi izler, görür, duyar. Geçmişte olmuş ve gelecekte olacak her şeye vakıftır. Kişilerin duygu ve düşüncelerini, zihinlerinden neler geçtiğini bilir. Dolayısıyla bu anlatıcı (hâkim) sınırsız bir imkâna sahiptir. Bu sayede okuyucu, olayların en ince detayına kadar bilgi sahibi olur.

“Gündüz vardiyası tamamıyla ocağa girmişti. Baca ağzında Nebooğlu Ahmet Çavuş'la manevracılardan başka kimse kalmamıştı. Taş setin üzerine ilişen, Nebooğlu vinççiye, gündüz vardiyasının dolularını çekmeden, gece vardiyasından dolan arabaları çekmesini tembihliyordu. Tayyip Çavuş, Nebooğlu'nun sözlerini duymuştu. Yanakları kırıştı, gözlerini kırıştırdı.” (Naim, 2009: 64, Ateşnefes isimli hikâyeden)

“Tiyatro kapısındaki ilan tahtasında ‘ünlü trajedi sanatçısı’ diye adı reklam edilen Aktör İbrahim, o gece Kont Bonifas rolünü oynuyordu. Kasaba tiyatrosu hıncahınç dolmuştu. Yüzlerce ağızdan savrulan sigara dumanı, yoğun bir sis tabakası halinde salonun üzerine çökmüştü. Tavanda yanan lüks lambasının ışığı, buzlu bir cam arkasından sızıyormuş duygusunu veriyordu.” (Naim, 2009: 116, Tuluatçı isimli hikâyeden)

Çıladır'ın kahraman anlatıcının bakış açısı ile yazılmış hikâyeleri ise şunlardır: Bismillah, Sırat Köprüsü

Aşağıdaki mısralardan da anlaşılacağı gibi Çıladır'ın, kahraman anlatıcının bakış açısını kullandığı hikâyelerinde; olaylara ve kişilere bir tek kişinin ben anlatıcının bakış açısı hâkimdir. Okuyucu, olayları ve kişileri, ben anlatıcının gözüyle ve onun anlattığı, aktardığı kadar öğrenebilir. Dolayısıyla yukarıdaki örneklerde gördüğümüz hâkim bakış açısıyla nakledilen öykülere göre bilinenler ve öğrenilenler kahraman anlatıcının bakış açısıyla aktarılanlarda daha sınırlıdır.

“Pazar yerini, beni çok uzaktan izleme inceliğini gösteren bir polis memuru ile geçtik. Hafif bir yokuşu turmandık ve dört yanını süngülü jandarmaların beklediği tel örgü kapıdan girdik. Tutuklandığım saatten beri kaybolan hürriyet ne de olsa hâlâ içimde yaşıyordu. Tel örgülü kapının iri asma kilidi arkamdan kapandıktan sonra ise hürriyet denen en kutsal kavramın, içimde doldurulmaz bir boşluk yaratarak çıkıp gittiğini hissettim.” (Naim, 2009: 48, Bismillah isimli hikâyeden)

“Günlük hayatım bıktırıcı bir tekdüzelik içinde geçiyordu. Sabahleyin kalkıyordum. Tüfeğimi sırtlıyor, Sırat'ın bir ayağını tutan Yenidağ'a tırmanıyor ve Sırat'ı geçiyordum. Ondan sonra bin metre yükseklikteki Sarıgöçük Yaylası'na çıkıyor ve burada geç vakte kadar, keresteliğe ya da maden direğine elverişli ağaçları, kesilmek üzere damgalıyordum.” (Naim, 2009: 139, Sırat Köprüsü isimli hikâyeden)

Ahmet Naim'in, her iki bakış açısıyla naklettiği hikâyelerinde de başarılı olduğu ifade edilebilir. O, yaşadığı, gördüğü, duyduğu, tanık olduğu olayları nasıl naklederse etsin, gerçekçi çizgiden ödün vermez. Okuyucuda uyandırdığı içtenlik ve samimiyetin de bundan kaynaklandığı söylenilebilir.

Dil ve Üslûp

Ahmet Naim, hikâyelerinde gördüklerinden ve duyduklarından hareketle Zonguldak çevresindeki insanların yaşantılarını anlatır. Bu hikâyeler, yerel özellikleri de beraberinde taşır. Bu özelliklerin başında yazarın kullandığı dil başta gelir. Ahmet Naim, bu hikâyelerde halkın canlı konuşma dilini bozmaz. Yöresel kelime ve deyimleri kullanan yazar, böylece üslûpta da bir canlılık sağlar. Bu durum yazarın gerçekçiliğinin de bir göstergesi olarak ifade edilebilir. Hikâyelerindeki kişileri kendi ağız özelliklerine göre konuşturarak yöre insanının gerçek yüzünü bütün içtenliğiyle göstermiş olur. Hikâyelerinden alınmış aşağıdaki cümleler bu hususları gözler önüne serer.

- “Bizim çocuğu da köpek daladı.” (Naim, 2009: 26, Kuduz Düğünü adlı hikâyeden)
- “Kuduz düğününe harcayacak, palgurtçuya verecek üç beş kuruşa kıyamadıysan, biz verirdik.” (Naim, 2009: 27, Kuduz Düğünü adlı hikâyeden)
- “Üzerine su eleyin.” (Naim, 2009: 30, Kuduz Düğünü adlı hikâyeden)
- “Cinci deyyus! Kerahat gidi! Ne dokundun ineğe lan?” (Naim, 2009: 33, Cinci Mustafa adlı hikâyeden)
- “Dokunmadın ha? Gidi yalancı dürrü!” (Naim, 2009: 34, Cinci Mustafa adlı hikâyeden)
- “Hünerini örgendin de ne gizliyon bizden?” (Naim, 2009: 36, Cinci Mustafa adlı hikâyeden)
- “Yidiğin boku beğendin, he mi? Şinci lafımı eyi dinle; ya sabah sabah gözelim hayvana sokuğun nuhuseti çıkarır eyi edersin ya da buradan leşin çıkar cinci deyyus. Seç beğen” (Naim, 2009: 38, Cinci Mustafa adlı hikâyeden)
- “Furma, furma gari ağa... Onun...” (Naim, 2009: 39, Cinci Mustafa adlı hikâyeden)
- “Git ülen koca karı, dedi. Zaten tenesire bir osuruk borcun kalmış, başımı belaya sokma.” (Naim, 2009: 43, Kolcu Şaban adlı hikâyeden)
- “Oruç’a üçüncü defa kodesi boylatmışlardı. Bu sefer kafadan tam on beş yıl giyivermişti.” (Naim, 2009: 52, Bismillah adlı hikâyeden)
- “Bu doğum benim işim değil, kasabadan doktor eletsin!” (Naim, 2009: 57, Yoklama adlı hikâyeden)
- “Sıra çavuşu, “Uşaklar, uşaklar! Bu akşam, gece ortası vardiyasında üçüncü kılavuzda su iskandili yapılacak. İş eccük zorlu emme... Bu işi becerende kumpenyenin elli has gayemeciğini hak ettin. İş tamam, para tırınk.” (Naim, 2009: 58, Yoklama adlı hikâyeden)
- “Orta dakımlarımla nalınlerim miras galır sana! Diye cevap verdi.” (Naim, 2009: 66, Ateşnefes adlı hikâyeden)
- “Ganundaki bu verilebilir gaydına ne buyrulur Haşim Efendi?” (Naim, 2009: 78, İkramiye adlı hikâyeden)

Görüldüğü gibi hikâyelerinde yörenin ağız özelliklerini muhafaza eden yazar, Zonguldak ve çevresindeki insanların gündelik konuşma dillerini aynen kullanır. İşçisi, memuru, ağası, köylüsü, çocuğu, kadını, erkeği kısacası Ahmet Naim’in bütün tipleri doğallıkları ve tüm gerçeklikleriyle hikâyelerindeki yerlerini alırlar. Bu doğallık ve gerçekliğin en büyük sebebi de yazarın kullandığı dil ile üslûbundaki sadelik, canlılık ve samimiyettir.

Sonuç

Ahmet Naim Çıladır, Zonguldak ve çevresinin hikâyecisidir. Özellikle 1935 -1945 yılları arasındaki on yıllık sürede, çeşitli gazete ve dergilerde yüze yakın öykü yayımlamıştır. Ne yazık ki bunlardan sadece on iki tanesi kitaplaşabilmiştir. Birçok hikâyesinin dergilerde yayımlandığı ifade edilir. Ayrıca bir roman denemesinin tefrikasının yarım kaldığı bilinir. O, sadece bir öykü ve roman yazarı değildir. Yazarın tiyatro, inceleme ve anı tarzında kaleme aldığı eserleri de mevcuttur. Bütün eserlerindeki ortak hususiyet ise o yörenin insanına ait

yaşantıları anlatmış olmasıdır. Onu, Türk edebiyatına maden hikâyelerini ve maden işçilerini sokan ilk yazar olarak nitelendirmek yanlış olmaz. Gördüklerini, duyduklarını, yaşadıklarını hikâyelerinde kullanan Naim, gerçekçi bir yazardır. Hikâyeleri, olay hikâyesi olarak nitelendirdiğimiz Maupassant tarzı hikâye çevresinde değerlendirilebilir. Hikâyelerini 1-) Batıl inançların insan hayatı üzerindeki olumsuz etkilerini işleyen hikâyeler 2-) Maden işçilerinin hazin sonlarının anlatıldığı hikâyeler 3-) Gözlem ve gündelik yaşamın izlerini taşıyan hikâyeler şeklinde tasnif ettiğimiz Çıladır'ın bu eserlerde hâkim bakış açısı ile kahraman anlatıcının bakış açısını kullandığını görürüz. Yazarın dil ve üslûbu ise sade ve içtendir. Onun öykülerinde, yörenin ağız özelliklerini, hiç bozmadan kullandığı görülür. Bunun da okuyucudaki gerçeklik hissini canlı tuttuğu ifade edilebilir. 'Ölüm' onun eserlerinde en belirgin tema durumundadır. Fakat bu durum yöre halkının çetin yaşama koşullarıyla alakalıdır. Onun için bir bölgenin öykücüsü (Zonguldak ve Çevresi) tanımlaması yapılabilir. Ancak öykülerinde işlediği hususlarla evrenseli yakaladığı da belirtilebilir. Zor yaşama şartları içinde büyüyen ve hayatını devam ettiren Çıladır, öykülerinde de zorluklar içinde yaşama mücadelesi veren insanları anlatır. Her ne kadar birçok hikâyesi gün yüzüne çıkmamış olsa da mevcut öykülerinden hareketle Çıladır'ın dikkatlerden kaçan önemli bir öykücü olduğu ifade edilebilir.

KAYNAKLAR

- NAİM, Ahmet, (2009), **Ateşnefes**, Can Yayınları, İstanbul
- NAİM, Ahmet, (1968), **Kuduz Düğünü**, Yeditepe Yayınları, İstanbul s. 79 -81 (Doğan Şadılıoğlu, "Ahmet Naim'le Yapılmış Bir Konuşma" Yeditepe Dergisi, S.330, Haziran 1967)
- YAŞAR, Hürriyet, (1992), "*Ahmet Naim: Eskideki Yeni Öykücü*" **Varlık**, S.1015, s. 35
- KÖKSAL, Ahmet, (1968) "*Ahmet Naim'in Hikâyeleri*" **Papirüs**, S.23, s.40 -41
- ÖZYALÇINER, Adnan, (1998), "*Emekçilerin Yazarı Ahmet Naim*" **Evrensel Kültür**, S.81, s. 16
- KALYONCU, Hamit, (2009), "*Ateşnefes*" **Yeni Ufuk Gazetesi**, 30 Ekim
- ÖZÇAKIR, Gürdal, (2012), "*Madenci Edebiyatında Simge İsim: Ahmet Naim Çıladır*" **Karadeniz Ereğli Sayfası**, 27 Ocak